

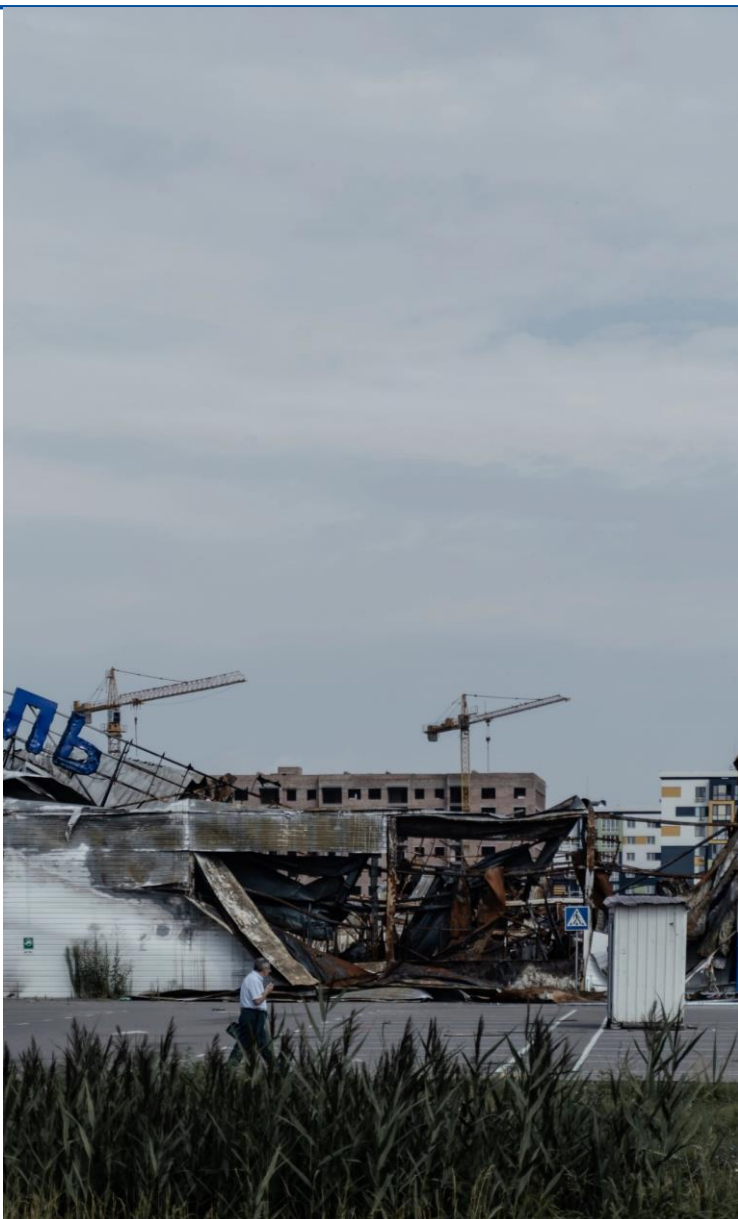

Стійкість бюджету України: невизначеність зберігається

Дата: 18.08.2025

Автори: Олександра Мироненко,
економістка ЦЕС

Економічні та воєнні виклики

Економічні та воєнні виклики

Подальший розвиток залишається невизначеним

Очікується, що у 2025 році економічне зростання сповільниться. У бюджеті на 2025 рік було закладено обмежений темп зростання на рівні +2,7%. При цьому квітневий прогноз НБУ передбачає зростання на +3,1%, хоча цей показник є все ще нижчим, ніж у 2024 році.

На 2026 рік Уряд розглядає **два сценарії**, що є нововведенням у бюджетному плануванні.

Базовий сценарій («позитивний») передбачає **значне покращення безпекової ситуації у 2026 році**, поступове скорочення воєнних видатків та економічне зростання на рівні +4,5% у 2026 році з подальшим прискоренням.

Натомість **альтернативний сценарій** моделює **«негативний» розвиток подій** із тривалішою фазою активних бойових дій та погіршенням економічної ситуації.

Макроекономічний індикатор	2024	Прогноз на 2025 (1)	Прогноз на 2025 (2)	Прогноз на 2026	
				базовий сценарій	альтернативний сценарій
Номінальний ВВП, млрд грн	7659	8466	8915	10444	10309
Номінальний ВВП, млрд доларів	190,5	188,1	-	233,6	↓
Реальний ВВП, % зміни р/р	3,4	2,7	3,1	4,5	2,4
Споживчі ціни, % на кінець періоду	12	9,5	8,7	8,6	9,9
Споживчі ціни, % зміни, середнє за період	6,5	9,7	12,7	9,7	10,4
Обмінний курс грн/дол (середньорічне значення)	40,2	45,0	-	44,7	↑
Експорт товарів та послуг, млрд доларів	56,1	57,2	57,3	66,2	61,4
Імпорт товарів та послуг, млрд доларів	92	97,9	97,8	100,9	105,8

Джерела: 2024 р. – НБУ, прогноз на 2025 р. (1) – прогноз у проекті державного бюджету (Міністерство економіки), прогноз на 2025 р. (2) – квітневий звіт НБУ про інфляцію, 2026 р. – Бюджетна декларація на 2026–2028 рр. (Міністерство економіки)

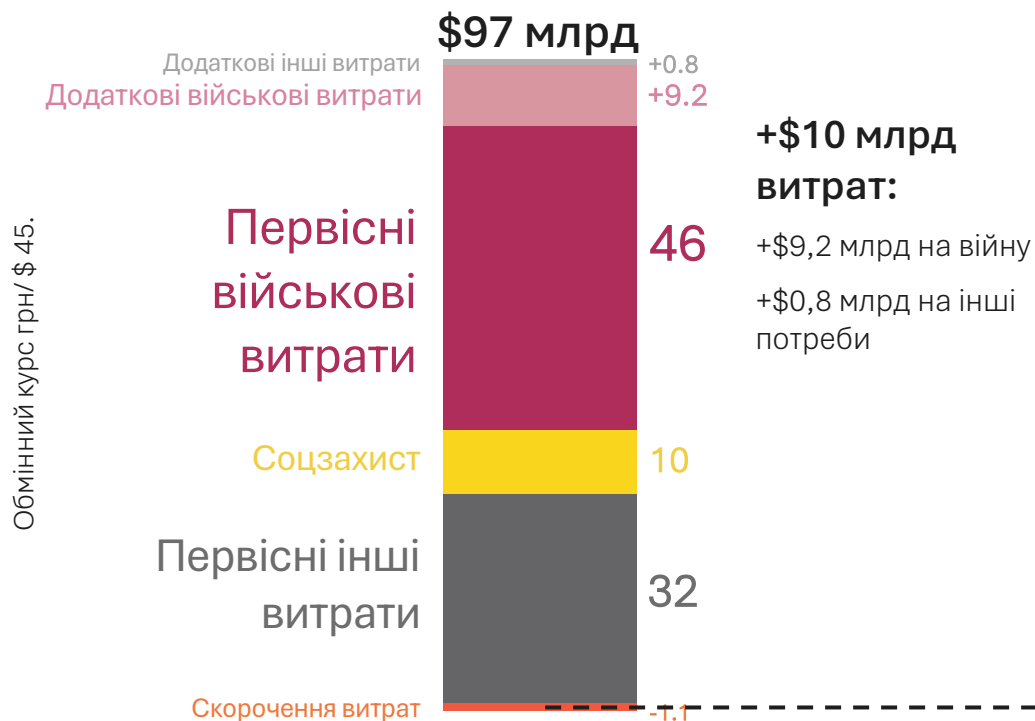
Бюджет 2025: план зі змінами та підсумки за 6 місяців

Бюджет 2025: зміни до державного бюджету

+\$9,2 млрд на війну

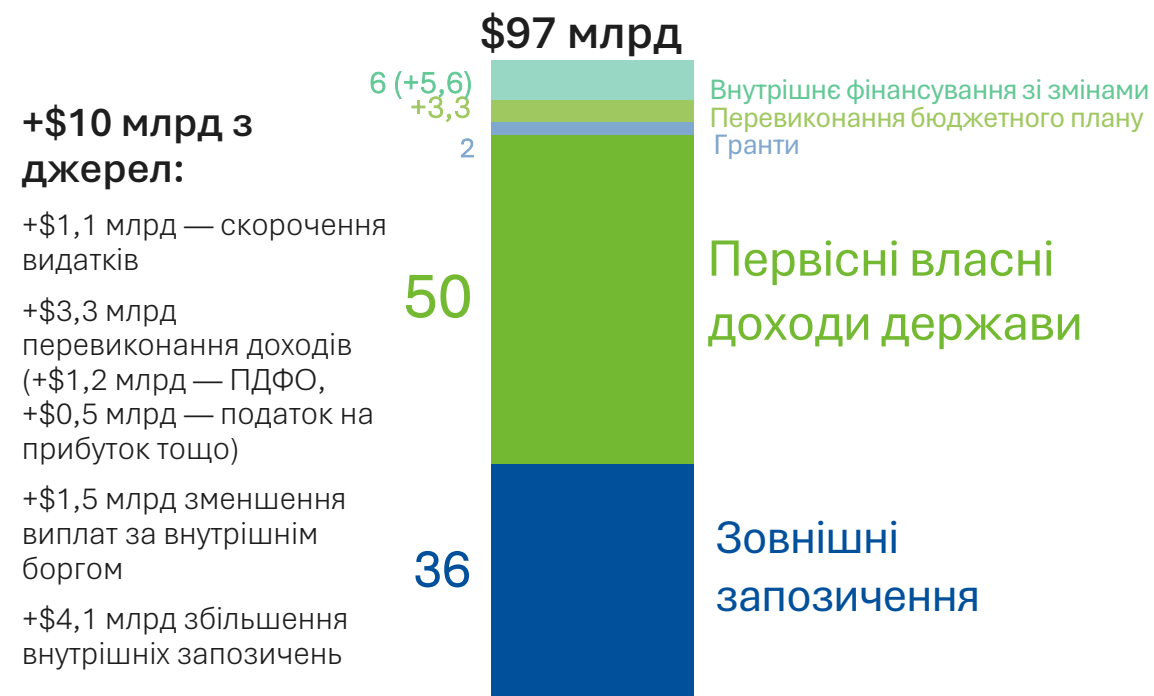
Наприкінці липня ВРУ схвалила зміни до державного бюджету на 2025 рік, збільшивши видатки на сектор безпеки та оборони на \$9,2 млрд. Це +20% до оборонного бюджету та близько 7,5% від усіх видатків. Також планується збільшити інші цивільні видатки приблизно на \$0,8 млрд.

Видатки державного бюджету із змінами, \$ млрд

Дефіцит також формально зростає на 15%, але до кінця року він може залишитися в межах початкового плану, оскільки кредити від Європейського інструменту з відновлення (ERA) враховуються як гранти — отже, не збільшують держборг і не враховуються в дефіциті.

Джерела державного бюджету із змінами, \$ млрд

+\$10 млрд з джерел:

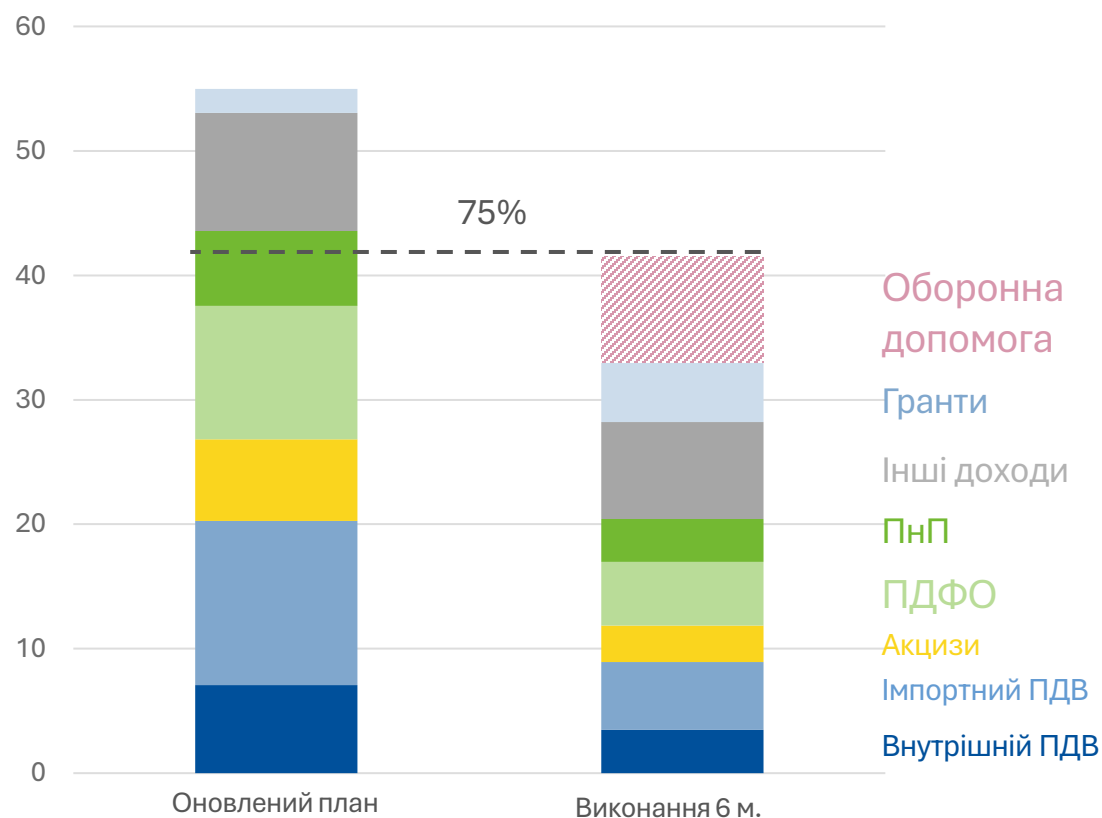
- +\$1,1 млрд — скорочення видатків
- +\$3,3 млрд перевиконання доходів (+\$1,2 млрд — ПДФО, +\$0,5 млрд — податок на прибуток тощо)
- +\$1,5 млрд зменшення виплат за внутрішнім боргом
- +\$4,1 млрд збільшення внутрішніх запозичень

Джерело: Закон про Державний бюджет, Мінфін

Доходи відносно високі

75% планових доходів забезпечено станом на січень–червень 2025 року

Доходи за оновленим планом держбюджету на 2025 рік та фактичні надходження за 6 місяців, \$ млрд

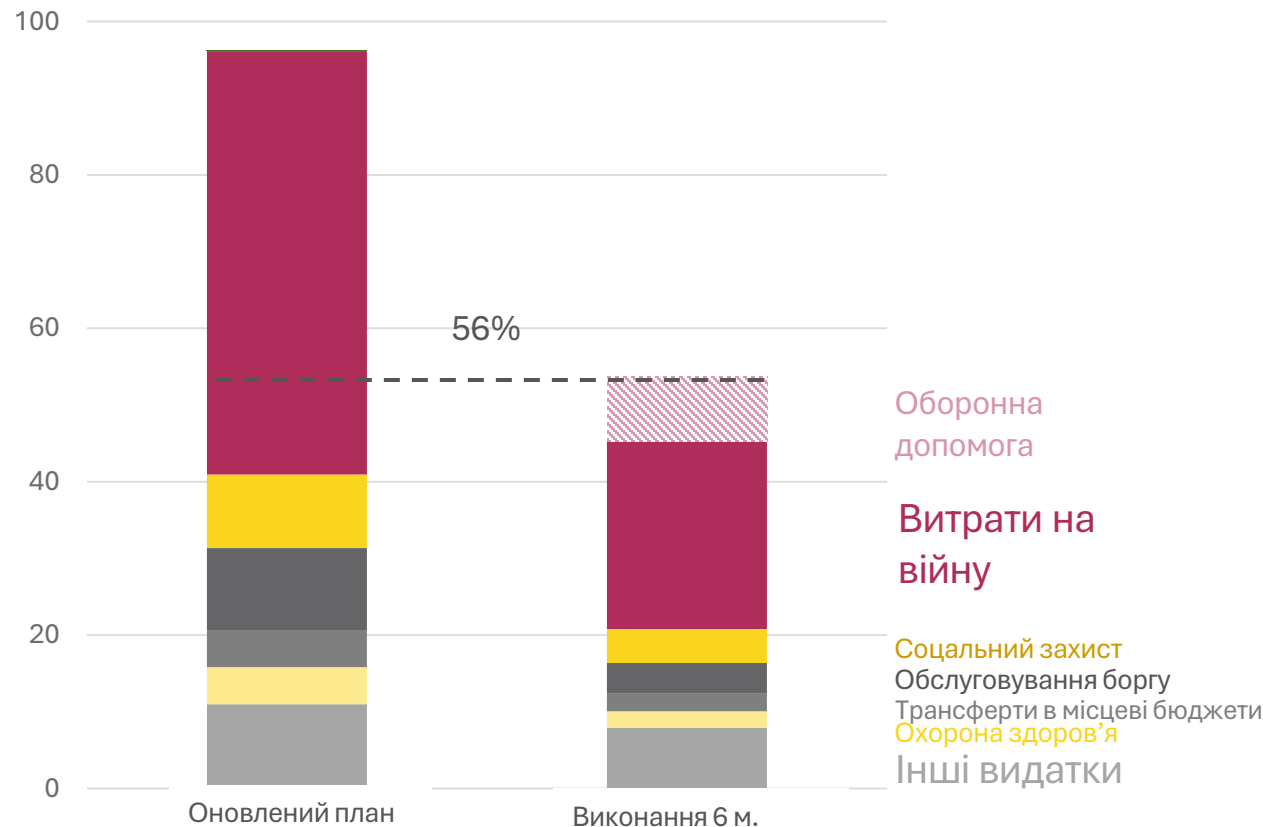
Джерело: Закон про Державний бюджет, Мінфін, розрахунки ЦЕС

- **Загальний обсяг скоригованих планових доходів державного бюджету — \$55 млрд.** План не включає пряму допомогу у ВНБУ, яка по суті є оборонною допомогою.
- **За перше півріччя 2025 року бюджет отримав \$41,5 млрд доходів** — це 75% від плану або 9 місяців доходів. У цій сумі — \$8,5 млрд оборонної допомоги, яка не закладається в план бюджету, та \$4,8 млрд грантів, які в бюджеті закладені дуже консервативно.
- Якщо враховувати лише **власні доходи держбюджету — виконання становить 54%**, або 6,4 місяці надходжень (при рівномірному розподілі).
- Водночас деякі доходи **перевиконують план** на цей період (**ПДФО, податок на прибуток, дохід НБУ** тощо).
- Згідно зі змінами до закону, покрити додаткові оборонні витрати планують зокрема через додаткові +\$3,3 млрд доходів. Частина цього перевиконання вже вже забезпечена, тож виглядає, що **до кінця року ця потреба буде повністю покрита без додаткових заходів.**

Оборонна допомога продовжує надходити

Потреби війни наразі забезпечені

Видатки за оновленим планом держбюджету на 2025 рік та фактичне виконання за 6 місяців, \$ млрд

Джерело: Закон про Державний бюджет, Мінфін, розрахунки ЦЕС

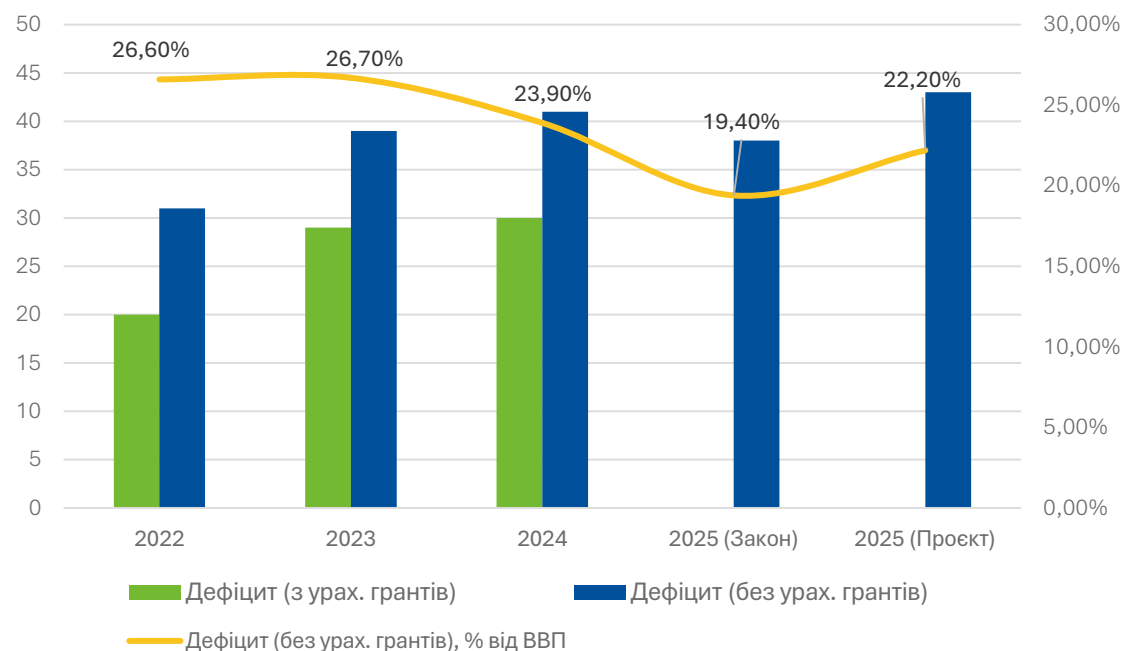
- **Загальні видатки державного бюджету за оновленим планом мають становити \$96 млрд**, з них більша частина — \$55 млрд — спрямована на війну. Це дорівнює загальним плановим доходам держбюджету.
- **За перше півріччя 2025 року виконано 56% видатків** (або \$54 млрд), включно з оборонною допомогою.
- **Видатки на війну за рахунок власних доходів держбюджету за січень–червень склали \$24 млрд** — це 44% річного плану або трохи більше 5 місяців видатків на війну згідно з оновленим бюджетом.
- **Міжнародні донори покривають частину потреб армії через надання оборонної допомоги — зброї та боєприпасів.** За перші 6 місяців ця допомога становила \$8.5 млрд — на 43% більше, ніж за аналогічний період 2024 року. Потреби армії зростають, тож міжнародна підтримка залишається критично важливою для забезпечення обороноздатності України.

Потреби у фінансуванні та джерела покриття

Потреба у фінансуванні зростає, а грантова підтримка зменшується

- Державний дефіцит у 2025 році як частка ВВП запланований на нижчому рівні, ніж у 2022–2024 роках — навіть з урахуванням змін до Закону про бюджет, які передбачають збільшення видатків.
- Це можливо завдяки зваженій фіскальній політиці та суттєвій підтримці міжнародних партнерів — через надання грантів і оборонної допомоги.

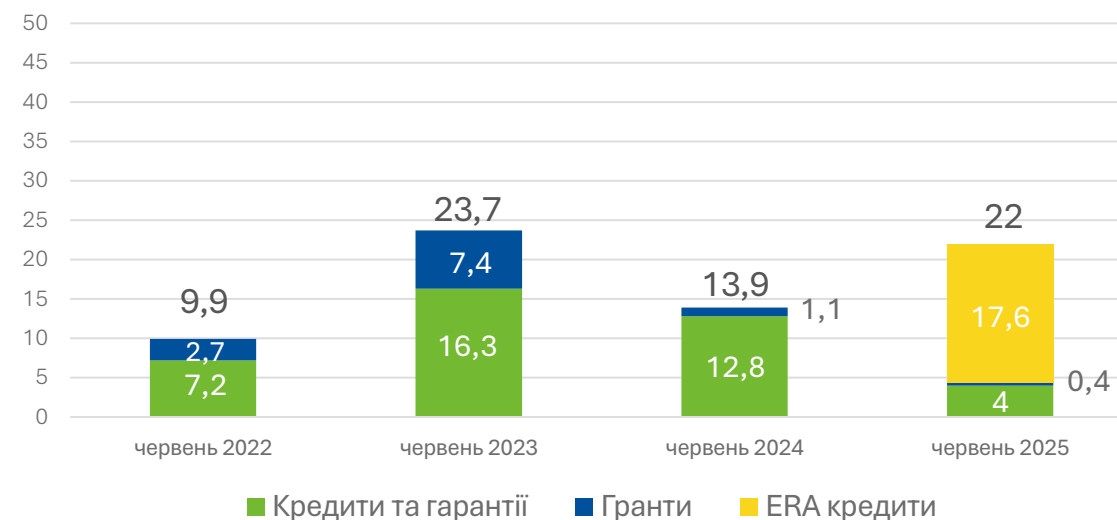
Дефіцит держбюджету у 2022–2025 роках: \$ млрд і % ВВП

*Рівень ВВП у 2025 році взято за прогнозом НБУ (Інфляційний звіт, квітень 2025 року). Джерело: OpenBudget, Закон про Державний бюджет, НБУ, Державна служба статистики, розрахунки ЦЕС.

- Підтримка від міжнародних партнерів у формі грантів поступово знижується (без урахування умовного фінансування в межах кредитів ERA), і ця тенденція, ймовірно, збережеться.
- Зниження зумовлене невиконанням частини індикаторів за програмою Ukraine Facility — у серпні держбюджет не отримає 1,5 млрд євро, з яких близько 0,5 млрд мали надійти у вигляді грантів.

Зовнішнє фінансування держбюджету за січень–червень 2022–2025 років, \$ млрд

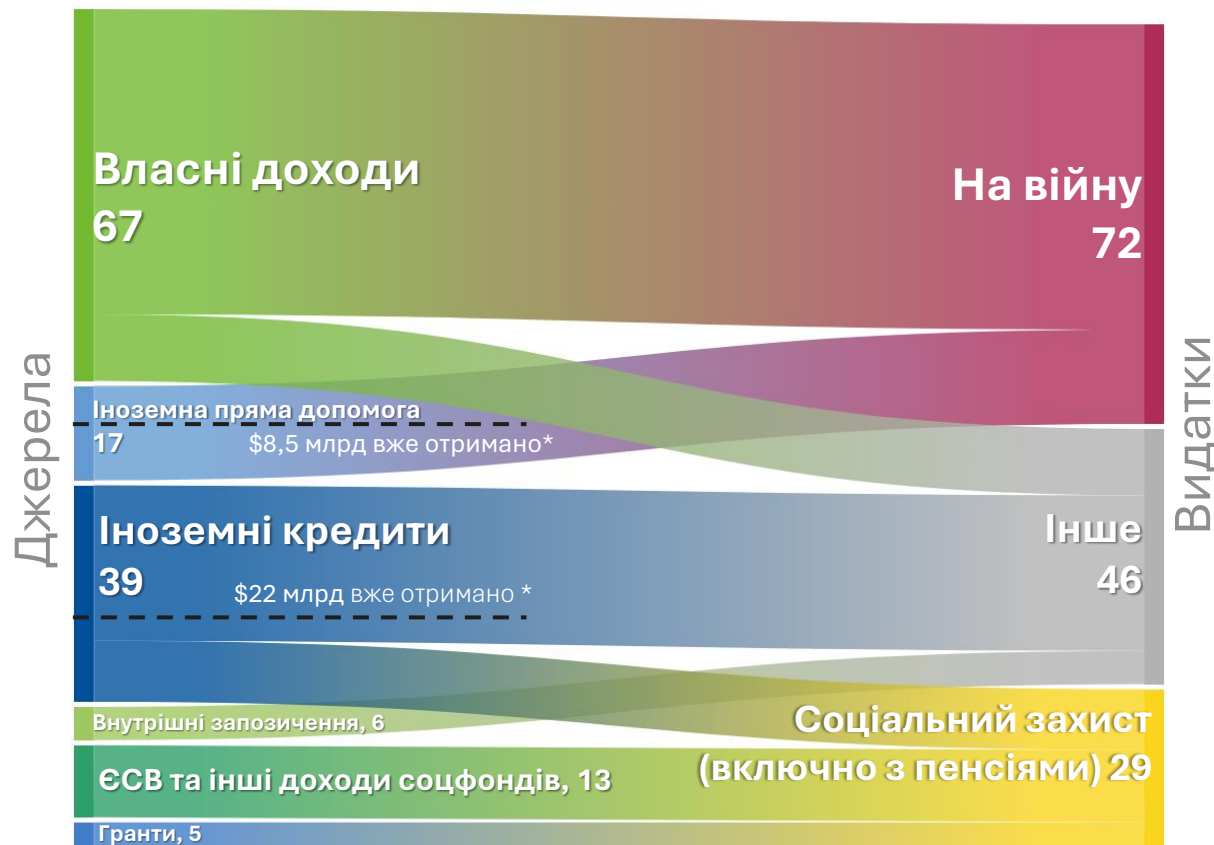

Джерело: Закон про Державний бюджет, Мінфін, розрахунки ЦЕС

2025: нові виклики

Недовіра до рішень влади може погіршити невизначеність зовнішнього фінансування

Орієнтовна структура зведеного бюджету сектору держуправління у 2025 році:
оновлений план бюджету з припущеннями щодо міжнародної допомоги, \$ млрд

*Станом на 6 міс. 2025 р.
Джерело: Закон про Державний бюджет, Мінфін, розрахунки ЦЕС

Припущення розрахунку:

- Власні доходи бюджету, військові видатки з власних надходжень, запозичення та інші видатки — на рівні плану (з урахуванням змін до Закону про бюджет).
- Соціальні видатки — збільшені на суму запланованих доходів (відповідно до оновленого плану OpenBudget).
- Прямá допомога бюджетним установам (міжнародна допомога) — на рівні 2024 року (у % до ВВП), що є реалістичним: за 6 місяців бюджет уже отримав \$9 млрд.
- Гранти — на нижчому рівні, ніж у 2024 році, відповідно до чинної тенденції. Частину вже забезпечено (\$4,8 млрд).

Скандальне ухвалення Закону №12414, який де-факто призупиняє роботу ключових антикорупційних інституцій в Україні, викликало сильну реакцію як всередині країни, так і з боку міжнародних партнерів. Хоч і на швидкоруч прийнятий після цього закон №13533 відновив незалежність антикорупційних органів, прийняття таких невиважених рішень підриває довіру до Уряду як з боку громадського суспільства, так і з боку донорів, що може вплинути на подальшу міжнародну підтримку.

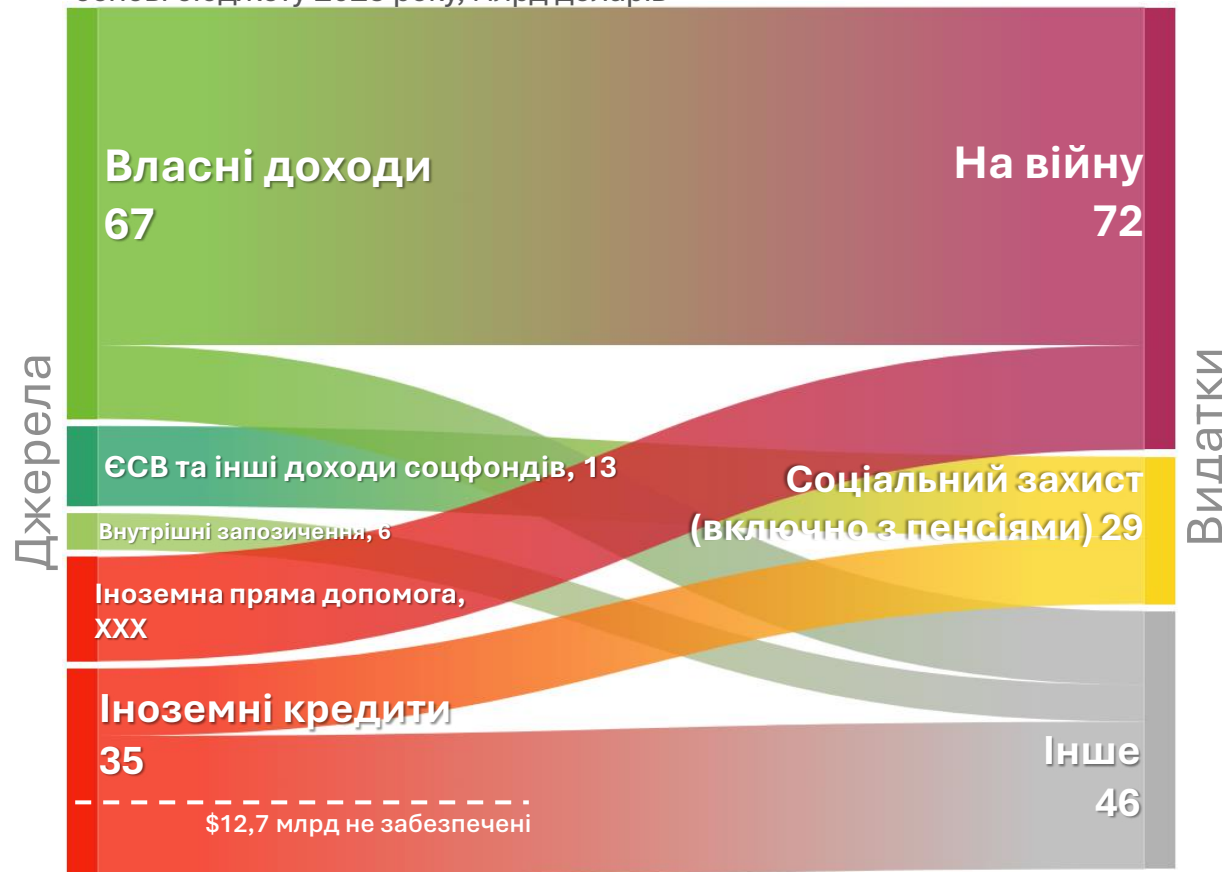

Бюджет 2026

Бюджет сектору державного управління на 2026 рік

Орієнтовний дефіцит бюджету — \$26 млрд

Орієнтовна структура бюджету сектору держуправління на 2026 рік: на основі бюджету 2025 року, млрд доларів

Джерело: Закон про Державний бюджет на 2025 рік, НБУ, розрахунки ЦЕС.

Це орієнтовна структура бюджету сектору державного управління, складена на базі бюджету 2025 року з такими припущеннями:

- Видатки, власні доходи, доходи фондів та внутрішнє фінансування — на рівні 2025 року.
- Зовнішнє фінансування — \$35 млрд (за оцінкою НБУ), з яких \$12,7 млрд наразі не забезпечені.
- Оборонна допомога — під питанням.

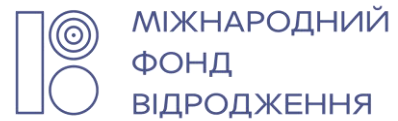
Згідно з цією оцінкою, у 2026 році утворюється дефіцит у \$26 млрд. За прогнозами уряду, дефіцит менший — \$19 млрд, що пояснюється оптимістичнішими очікуваннями щодо доходів, можливим скороченням видатків або надходженням міжнародної оборонної допомоги.

Однак, з огляду на останні політичні події, міжнародна підтримка залишається під великим знаком питання.

У 2024 році Росія витратила на війну \$145,9 млрд* і планує збільшити військові видатки у 2025 році.

Україна у 2024 році витратила на війну \$70 млрд. У 2025 році воєнні видатки з власних доходів бюджету заплановані на тому ж рівні, що і в 2024 році (у % до ВВП).

Щоб перемогти, Україні потрібно виділяти на війну щонайменше стільки ж, скільки витрачає Росія — \$150 млрд.

Дякуємо!